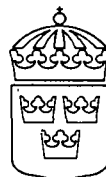

Bostadsutskottets betänkande

1989/90:BoU15

Anslag till bostadsadministrationen m.m.

1989/90
BoU15

Sammanfattning

Regeringens förslag avseende statens ersättning till SBAB för förvaltningen av anslagsfinansierade lån m.m. tillstyrks av utskottet. Förslagen tillstyrks även i vad avser anslag till bostadsdepartementet, boverket samt länsbostadsnämnderna.

Med anledning av ett motionsyrkande förordar utskottet att namnet på plan- och bostadsverket skall ändras till boverket. Övriga motionsyrkanden avstyrks.

Till betänkandet har fogats två reservationer (m) och ett särskilt yttrande (m).

ELFTE HUVUDDTITELN

Propositionerna

Regeringen har i proposition 1989/90:100 bilaga 13 (bostadsdepartementet) föreslagit att riksdagen för budgetåret 1990/91

dels till Plan- och bostadsverket anvisar ett förslagsanslag på 111 350 000 kr.,

dels — i avvaktan på särskild proposition i ämnet — till Länsbostadsnämnderna beräknar ett förslagsanslag på 65 292 000 kr.

Regeringen har därefter i proposition 1989/90:112 föreslagit riksdagen att

1. godkänna vad i regeringsprotokollet förordats i fråga om statens ersättning till Statens Bostadsfinansieringsaktiebolag, SBAB för förvaltningen av anslagsfinansierade lån inom bostadsdepartementets ansvarsområde m.m.,

2. till Länsbostadsnämnderna för budgetåret 1990/91 anvisa ett förslagsanslag på 54 569 000 kr.

Regeringen har i proposition 1989/90:115 föreslagit riksdagen att

dels bemyndiga regeringen att vid disposition av anslag som anvisats för budgetåret 1989/90 för att bekosta verksamheten vid departement,

utredningar m.m. använda medlen i enlighet med vad i regeringsprotokollet förordats (yrkandet behandlas till den del det avser anslag inom bostadsutskottets verksamhetsområde),

dels — med ändring av förslaget i prop. 1989/90:100 bil. 13 — till Bostadsdepartementet för budgetåret 1990/91 anvisa ett förslagsanslag på 25 657 000 kr.

Motionerna

I detta betänkande behandlas följande under allmänna motionstiden 1990 väckta motioner:

1989/90:Bo235 av Maj Britt Theorin och Kent Carlsson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att plan- och bostadsverket bör byta namn till boverket.

1989/90:Bo247 av Inger Schörling m.fl. (mp) vari yrkas

2. att riksdagen beslutar att till anslaget B 2 Länsbostadsnämnderna anslå 5 milj. kr. mindre än vad regeringen har föreslagit eller totalt 60 292 000 kr.

1989/90:Bo403 av Carl Bildt m.fl. (m) vari yrkas

15. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att Statens Bostadsfinansieringsaktiebolag skall avskaffas.

Utskottet

Statens Bostadsfinansieringsaktiebolag, SBAB

Statens Bostadsfinansieringsaktiebolag, SBAB svarar sedan den 1 juli 1985 för upplåningen av de medel som behövs för utbetalningen av bostadslån m.m. Över statsbudgeten har från denna tidpunkt därför endast utbetalats lån enligt vissa äldre bestämmelser. Sedan den 1 juli 1989 svarar SBAB dessutom för förvaltningen av alla anslagsfinansierade lån som beviljas eller har beviljats inom bostadsdepartementets ansvarsområde. Förvaltningen, som sker på uppdrag av staten, innebär att bolaget centralt ombesörjer utbetalning och avisering m.m. av dessa lån. Pantvård, bevakning av fordran och förvaring av säkerhetshandlingar för såväl SBAB-finansierade lån som för anslagsfinansierade lån sköts enligt avtal regionalt av länsbostadsnämnderna på uppdrag av SBAB.

Med hänvisning till att ett nytt bostadsfinansieringssystem bör införas där statens roll inskränks till att fastställa vissa låneregler m.m. förordas i moderata samlingspartiets partimotion Bo403 yrkande 15 en *avveckling av SBAB*.

Sedan det s.k. prioriteringssystemet för bostadsobligationer avskaffades i slutet av år 1986 sker all upplåning för bostadsändamål till räntor

som bestäms av marknaden. Även SBAB lånar sålunda upp medel till villkor som är marknadsbestämda. Detta förhållande tillsammans med de skäl som utgjorde motiven för SBAB:s tillkomst talar enligt bostadsutskottets mening för att den hittillsvarande ordningen för finansieringen av bostadslångivningen bör bestå. Ett ytterligare skäl härför är det faktum att SBAB sedan den 1 juli 1989 övertagit förvaltningen av de lån till bostadsbyggandet m.m. som tidigare förvaltats av länsbostadsnämnderna. Denna ordning innebär bl.a. att den statliga bostadsadministrationen avlastas frågor av administrativ natur, något som måste bedömas som positivt och som också motionärerna i skilda sammanhang förespråkat. Vad utskottet nu anfört innebär att moderata samlingspartiets partimotion Bo403 yrkande 15 avstyrks av utskottet.

Den fortsatta finansieringen av kostnaderna för låneförvaltningen

Som framgår av framställningen ovan svarar SBAB i dag för förvaltningen av såväl anslagsfinansierade som SBAB-finansierade lån. För sin förvaltning m.m. av de anslagsfinansierade lånen uppbär SBAB ersättning av statsmedel. Avtal om ersättningens storlek har träffats fram till utgången av juni 1990.

Genom proposition 112 föreläggs riksdagen ett förslag till hur SBAB:s kostnader för låneförvaltningen skall finansieras fr.o.m. den 1 juli 1990. Förslaget innebär i korthet att SBAB svarar för

- alla kostnader för utbetalning och avisering av lån m.m.,
- alla kostnader för löner och lokaler m.m. till den personal vid länsbostadsnämnderna som sköter den regionala låneförvaltningen samt
- alla återstående utvecklings- och investeringskostnader för ett nytt datasystem för låneförvaltningen m.m. samt för 65 % av kostnaderna för det nuvarande centrala datasystemet.

Som ersättning för sina åtaganden föreslås SBAB få tillgodogöra sig dels inkomsterna från aviseringsavgifterna liksom från krav- och påminnelseavgifterna, dels 80 % av det räntepåslag om 0,25 procentenheter för förvaltningskostnader som ingår i räntan för de anslagsfinansierade lånen. Ersättningen betalas genom att SBAB ges rätt att vid varje avisering innehålla ett mot de nämnda inkomsterna svarande belopp.

Bostadsutskottet tillstyrker vad i proposition 112 förordats beträffande den fortsatta *finansieringen av kostnaderna för låneförvaltningen* av anslagsfinansierade lån inom bostadsdepartementets ansvarsområde.

Benämningen på plan- och bostadsverket

Efter beslut av riksdagen sammanslogs den 1 juli 1988 bostadsstyrelsen och planverket till en ny central myndighet — plan- och bostadsverket.

I motion Bo235 (s) förordas att plan- och bostadsverket senast den 1 juli 1990 bör byta namn till boverket. Enligt motionärerna används det nya verkets fullständiga namn i huvudsak endast i formella sam-

månhang medan det i övriga sammanhang benämns boverket. I motionen hänvisas också till att verket i sin logotype m.m. använder benämningen boverket.

I likhet med motionärerna har bostadsutskottet uppmärksammat att den allmänt använda *benämningen på plan- och bostadsverket* är boverket. Inte minst har verket genom sin konsekventa användning av benämningen medverkat härtill. Även bostadsutskottet har i betänkannden m.m. i allmänhet använt den kortare benämningen boverket.

Som framgår av vad som ovan redovisats får en ändring av namnet till boverket anses innebära en anpassning till det namnbruk som redan i dag är förhärskande. Utskottet tillstyrker förslaget i motion Bo235 (s) om att plan- och bostadsverket bör byta namn till boverket. Regeringen bör snarast återkomma till riksdagen med förslag i frågan. Utskottets ställningstagande i denna del bör ges regeringen till känna.

Anslag

Det förslag till finansiering av förvaltningen av de anslagsfinansierade lånen som lagts fram innebär att länsbostadsnämndernas verksamhet fr.o.m. budgetåret 1990/91 skall finansieras av SBAB till 43 % och till resterande del av staten. Med utgångspunkt häri och mot bakgrund av det medelsbehov som boverket har beräknat för verksamheten föreslås i proposition 112 att till länsbostadsnämnderna för budgetåret 1990/91 skall anvisas ett förslagsanslag på 54 569 000 kr.

I budgetpropositionen har i avvaktan på särskild proposition i ämnet beräknats ett förslagsanslag på drygt 65 milj. kr. till länsbostadsnämnderna. Miljöpartiet de gröna föreslår i sin partimotion Bo247 yrkande 2 att detta anslag skall minskas med 5 milj. kr.

Utskottet tillstyrker att *anslaget till länsbostadsnämnderna* för budgetåret 1990/91 förs upp med ett belopp av 54 569 000 kr. i enlighet med förslaget i proposition 112. Förslaget i miljöpartiets partimotion Bo247 yrkande 2, som inte motiverats och som dessutom knutits till den preliminära anslagsberäkningen i budgetpropositionen, avstyrks.

Vad i budgetpropositionen föreslagits beträffande *anslag till boverket* tillstyrks av utskottet.

I början av januari offentliggjorde statsministern vissa planerade förändringar i ärendefördelning mellan vissa departement m.m. Dessa förändringar innebär bl.a. att personal och resurser omdisponeras mellan berörda departement. För bostadsdepartementet innebär detta att vissa tjänster m.m. kommer att överföras till det nya miljödepartementet. Mot bakgrund härav hemställs i proposition 115 dels att regeringen skall bemyndigas disponera berörda anslag för 1989/90 i enlighet härmed, dels att anslagsberäkningarna för 1990/91 skall revideras för de departement som omfattas av förändringarna. Förslaget i den senare delen innebär att riksdagen — med ändring av förslaget i budgetpropositionen — till bostadsdepartementet skall anvisa ett förslagsanslag på 25 657 000 kr. Enligt förslaget i budgetpropositionen skulle för samma ändamål anvisas 27 600 000 kr.

Enligt bostadsutskottets mening bör regeringen lämnas begärt *bemyndigande att omdisponera anslagen för budgetåret 1989/90* i vad avser anslag inom bostadsdepartementets beredningsområde.

Även vad i proposition 115 föreslagits beträffande *anslag till bostadsdepartementet* tillstyrks av utskottet. Med ändring av riksdagens tidigare beslut (1989/90:BoU10) bör sålunda till bostadsdepartementet för budgetåret 1990/91 anvisas 25 657 000 kr.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *avveckling av SBAB*
att riksdagen avslår motion 1989/90:Bo403 yrkande 15,
res. 1 (m)
2. beträffande *finansieringen av kostnaderna för låneförvaltningen*
att riksdagen godkänner vad i proposition 1989/90:112 yrkande 1 förordats,
3. beträffande *benämningen på plan- och bostadsverket*
att riksdagen med anledning av motion 1989/90:Bo235 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,
res. 2 (m)
4. beträffande *anslaget till länsbostadsnämnderna*
att riksdagen med bifall till regeringens förslag i proposition 1989/90:112 yrkande 2 och med avslag på motion 1989/90:Bo247 yrkande 2 till *Länsbostadsnämnderna* för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 54 569 000 kr.,
5. beträffande *anslag till boverket*
att riksdagen med bifall till proposition 1989/90:100 bilaga 13 till *Plan- och bostadsverket* för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 111 350 000 kr.,
6. beträffande *bemyndigande att omdisponera anslagen för budgetåret 1989/90*
att riksdagen med bifall till proposition 1989/90:115 såvitt nu är i fråga lämnar regeringen begärt bemyndigande i vad avser anslag inom bostadsdepartementets beredningsområde,
7. beträffande *anslag till bostadsdepartementet*
att riksdagen — med ändring av sitt tidigare beslut (1989/90:BoU10, rskr. 139) — med bifall till proposition 1989/90:115 till *Bostadsdepartementet* för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 25 657 000 kr.

Stockholm den 5 april 1990

På bostadsutskottets vägnar

Agne Hansson

Närvarande: Agne Hansson (c), Oskar Lindkvist (s), Magnus Persson (s), Knut Billing (m), Erling Bager (fp), Hans Göran Franck (s), Bertil Danielsson (m), Nils Nordh (s), Rune Evensson (s), Gunnar Nilsson (s), Jan Sandberg (m), Birger Andersson (c), Jan Strömdahl (vpk), Britta Sundin (s), Berndt Ekholm (s) Ingrid Hasselström Nyvall (fp) och Eva Goës (mp).

1989/90:BoU15

Reservationer

1. Avveckling av SBAB (mom. 1)

Knut Billing, Bertil Danielsson och Jan Sandberg (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 2 börjar med "Sedan det" och på s. 3 slutar med "av utskottet" bort ha följande lydelse:

Bostadsutskottet delar den i moderata samlingspartiets partimotion Bo403 framförda uppfattningen att ett nytt bostadsfinansieringssystem bör införas. I detta system bör statens roll inskränkas till att fastställa vissa låneregler m.m. Detta betyder också att något behov av ett statligt bostadsfinansieringsinstitut, dvs. SBAB, inte föreligger. Det bör i stället ankomma på de etablerade bottenlåneinstituten att stå för den upplåning m.m. som behövs.

Vad utskottet nu med anslutning till moderata samlingspartiets partimotion Bo403 yrkande 15 anfört om en avveckling av SBAB bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 1 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

1. beträffande *avveckling av SBAB*

att riksdagen med anledning av motion 1989/90:Bo403 yrkande 15 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

2. Benämningen på plan- och bostadsverket (mom. 3)

Knut Billing, Bertil Danielsson och Jan Sandberg (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 4 börjar med "I likhet" och slutar med "till känna" bort ha följande lydelse:

Frågan om benämningen på plan- och bostadsverket är primärt inte en fråga för riksdagen. Redan på denna grund bör således motionen avstyrkas. I detta sammanhang kan också noteras att verket hos regeringen har begärt att få ändra sitt namn till boverket. Regeringen har avvisat denna begäran bl.a. med hänvisning till de kostnader en namnändring skulle medföra och till att verket kan använda den kortare namnformen i andra sammanhang än de officiella. Bostadsutskottet delar denna uppfattning.

Härutöver kan dessutom anföras att det av motionärerna förordade nya namnet i sig är mindre lämpligt ur språklig synpunkt. Förutom att

det endast innefattar en del av verkets ansvarsområde måste det betraktas som något av en språklig hybrid. Även dessa skäl talar sålunda för att det nuvarande namnet bör behållas.

Utskottet avstyrker med hänvisning till det nu anförda motion Bo235 (s).

dels att moment 3 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

3. beträffande *benämningen på plan- och bostadsverket* att riksdagen avslår motion 1989/90:Bo235,

Särskilt yttrande

Den fortsatta finansieringen av kostnaderna för låneförvaltningen m.m.

Knut Billing, Bertil Danielsson och Jan Sandberg (alla m) anför:

Det är, som framgår av den till detta betänkande fogade reservationen, vår uppfattning att SBAB bör avvecklas. En förutsättning för att denna avveckling skall kunna komma till stånd är att dagens bostadsfinansieringssystem ges en i grunden ny utformning. I detta nya system kommer statens roll att inskränkas kraftigt och all upplåning och låneadministration m.m. ombesörjas av de etablerade låneinstituten. Som en följd härav kommer bl.a. kostnaderna för lånehanteringen att helt avlastas statskassan och i stället åvila långivarna.

Som framgår av det ovan sagda ligger det ett värde i att bostadslångivningen och den till denna hörande administrationen avlastas staten och förs över på de etablerade bottenlåneinstituten. I avvaktan på att så sker har vi dock kunnat acceptera att lånehanteringen m.m. förs över från staten till SBAB. Det primära är sålunda enligt vår uppfattning att avlasta staten dessa uppgifter. Så snart det av oss förordade lånesystemet införs bör dock SBAB avvecklas och långivningen m.m. föras över till bottenlåneinstituten. Därmed upphör också behovet av anslag över statsbudgeten till låneadministrationen m.m. helt. I avvaktan härpå har vi dock tvingats acceptera att statsbudgeten övergångsvis belastas med anslag för delar av denna verksamhet.

3